

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. S.

przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w S.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 stycznia 2015 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 czerwca 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i przyznaje adwokatowi D. S. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia), powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r. odrzucił zażalenie wnioskodawcy R. S. z dnia 6 sierpnia 2013 r. na postanowienie tego Sądu z dnia 11 lipca 2013 r., którym odrzucono skargę wnioskodawcy o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 1998 r. oddalającym apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Wojewódzkiego –

Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 października 1997 r. w sprawie o wysokość emerytury wojskowej.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 czerwca 2014 r. zostało wydane w wyniku ponownego rozpoznania zażalenia wnioskodawcy z dnia 6 sierpnia 2013 r. na postanowienie tego Sądu z dnia 11 lipca 2013 r., odrzucające skargę wnioskodawcy o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 1998 r. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 11 lipca 2013 r., powołując się na art. 399 § 1 k.p.c., art. 409 k.p.c., art. 401 k.p.c., art. 401¹ k.p.c. i art. 403 k.p.c. oraz art. 408 k.p.c. Sąd uznał, że skarga o wznowienie postępowania podlegała odrzuceniu z uwagi na przekroczenie przez skarżącego 5-letniego terminu, o jakim mowa w art. 408 k.p.c., a ponadto nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, zaś skarżący nie powołał w niej okoliczności faktycznych czy środków dowodowych mogących mieć wpływ na wynik sprawy, której wznowienia się domagał. Zażalenie wnioskodawcy na to postanowienie zostało przez Sąd Apelacyjny odrzucone postanowieniem z dnia 20 listopada 2013 r., jako niedopuszczalne (art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c.), jednocześnie Sąd oddalił wniosek R. S. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Natomiast postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny uchylił swoje postanowienie z dnia 20 listopada 2013 r.

Rozpoznając ponownie zażalenie wnioskodawcy na postanowienie z dnia 11 lipca 2013 r., Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 12 czerwca 2014 r. wskazał, że wniesione osobiście przez wnioskodawcę zażalenie z dnia 6 sierpnia 2013 r. musiało zostać odrzucone jako niedopuszczalne, ponieważ zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Dotyczy to także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Wnioskodawcy przysługiwało zażalenie do Sądu Najwyższego, skoro stosownie do art. 394¹ § 1 w związku z § 2 k.p.c. w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie. Wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o wysokość emerytury wojskowej, której dotyczyła skarga o wznowienie postępowania,

określona przez pełnomocnika skarżącego na kwotę 52.598,00 zł, a przez skarżącego na kwotę 19.200 zł, czyniła dopuszczalną skargę kasacyjną w tej sprawie (art. 398 § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.). Zażalenie składane do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 3 k.p.c.) musi spełniać wymogi wskazane w art. 394 § 3 k.p.c., a nadto być sporządzone przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym (art. 87¹ k.p.c.). Stosownie do art. 370 k.p.c., który znajduje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia, Sąd pierwszej instancji odrzucił na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Z tego względu sporządzone osobiście zażalenie wnioskodawcy z dnia 6 sierpnia 2013 r. wniesione do Sądu Najwyższego na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lipca 2013 r., należało odrzucić jako niedopuszczalne.

W zażaleniu wnioskodawca domagał się uchylenia postanowienia i przekazania sprawy do dalszego prowadzenia przez Sąd Apelacyjny oraz przyznania od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika wnioskodawcy kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu, które nie zostały uiszczone w całości ani w części. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucono naruszenie art. 370 w związku z art. 87¹ § 1 k.p.c. przez uznanie, że zażalenie z dnia 6 sierpnia 2013 r. nie zostało złożone przez uprawnioną osobę. W uzasadnieniu wskazano, że pełnomocnikowi skarżącego poza postanowieniem z dnia 20 listopada 2013 r. oddalającym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i odrzucającym zażalenie na postanowienie z dnia 11 lipca 2013 r. oraz postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014 r. uchylającym postanowienie z dnia 20 listopada 2013 r. „nie doręczono pozostałych postanowień - przede wszystkim postanowienia z dnia 11 lipca 2013 r., od doręczenia którego powinien rozpocząć bieg do złożenia zażalenia na ww. postanowienie”. Ponadto „skarżący w postępowaniu nie był należycie reprezentowany z uwagi na nie ustanowienie mu pełnomocnika z urzędu. Nie można również mówić, iż zażalenie z dnia 6 sierpnia 2013 r. było oczywiście bezzasadne, co stanowiłoby podstawę do oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, chociażby z uwagi na fakt, że pełnomocnik został finalnie ustanowiony i - co więcej Sąd Apelacyjny uchylił postanowienie z 20 listopada 2013 r.” Wskazano też, że skarga o wznowienie

postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 1998 r., została odrzucona z powodu przekroczenia 5-letniego terminu (art. 408 k.p.c.), chociaż termin ten nie powinien być zastosowany w sprawie, gdyż wnioskodawca nie był należycie reprezentowany w tymże postępowaniu. Zgodnie z art. 408 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania po upływie 5 lat od uprawomocnienia się wyroku w sprawie w wypadku, gdy strona pozbawiona była możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana. W ocenie skarżącego taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r. odrzucił zażalenie ubezpieczonego R. S. na postanowienie tego Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lipca 2013 r., odrzucające skargę ubezpieczonego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 21 października 2008 r. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Apelacyjny uznał, że wprawdzie dopuszczalne było wniesienie skargi o wznowienie postępowania w sprawie o wysokość emerytury wojskowej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia przewyższającą kwotę 10.000 zł, ale przedmiotowa skarga i tak podlegała odrzuceniu ze względu na niedopuszczalne wniesienie jej osobiście przez skarżącego (art. 370 w związku z art. 379 § 2 i art. 87¹ § 1 k.p.c.).

Zawarte we wniesionym zażaleniu kontrowersje prawne oraz zamieszanie faktyczne wyniknęły z uchylecia przez Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014 r. postanowienia tego Sądu z dnia 20 listopada 2013 r. oddalającego wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz odrzucającego zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 11 lipca 2011 r. W uzasadnieniu postanowienia z 16 kwietnia 2014 r. Sąd Apelacyjny wskazał jednak, że postanowieniem z dnia 22 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy przyznał R. S. pełnomocnika z urzędu, a ponadto „niniejsza sprawa należy do kategorii spraw, od których przysługuje skarga kasacyjna”.

Tymczasem ponadto poddana osądowi sprawa nie była sprawą „kasacyjną”, ale została wywołana skargą o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 1998 r., w której „odmówiono skarżącemu wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego w 1998 r.” Tę skargę o wznowienie postępowania Sąd Apelacyjny odrzucił postanowieniem z dnia 11 lipca 2011 r., z argumentacją, że wniesiona skarga o wznowienie zakończona prawomocnym wyrokiem tego Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 1998 r. była niedopuszczalna ze względu na upływ ponad 5 lat od wymienionego zaskarżonego wyroku (art. 410 § 1 k.p.c.), a ponadto wniesiona skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, w szczególności na wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których skarżący nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.). Odpis tego postanowienia wraz z uzasadnieniem został doręczony skarżącemu 2 sierpnia 2008 r. (k. 31). W dniu 8 sierpnia 2013 r. skarżący skierował do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego wnioski o ustanowienie adwokata z urzędu w celu wniesienia zażalenia, a także sporządzone osobiście zażalenie. W tej sprawie Sąd Apelacyjny wezwał skarżącego do uzupełnienia białki formalnego w/w wniosku przez podanie informacji o sytuacji majątkowej, a następnie postanowieniem z dnia 20 listopada 2013 r. oddalił ten wniosek, uznając za niepotrzebny udział fachowego pełnomocnika procesowego, a także oddalił niedopuszczalne zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 11 lipca 2013 r.

Później jednak zarządzeniem przewodniczącego z dnia 7 stycznia 2014 r. przekazał Sądowi Okręgowemu kolejne pismo skarżącego z dnia 30.12.2013 r. o ustanowienie adwokata z urzędu „w sprawie wniesienia do Sądu Najwyższego zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 20 listopada 2013 r.” i w celu rozpoznania wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu, którego Sąd pierwszej instancji ustanowił postanowieniem z dnia 22 stycznia 2014 r. (k. 106).

W dalszym toku sprawy Sąd Apelacyjny uchylił na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. własne postanowienie z dnia 20 listopada 2013 r., z uzasadnieniem, że wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza kwotę 10.000 zł, uznając, że „skarga kasacyjna jest dopuszczalna”. Następnie Sąd ten odrzucił wniesione osobiście przez skarżącego zażalenie skarżącego na postanowienie z dnia 11 lipca 2013 r. pomimo tego, że Sąd pierwszej instancji (Sąd Okręgowy) postanowieniem z dnia

22 stycznia 2014 r. przyznał skarżącemu pełnomocnika z urzędu po rozpoznaniu sprawy o wznowienie postępowania w sprawie „VII U .../97”, którą ten Sąd Okręgowy wcześniejszym postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2013 r. (k. 15 a.s.) przekazał do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. We wniesionym zażaleniu ustanowiony pełnomocnik zarzucił niedoręczenie mu „pozostałych” istotnych w sprawie orzeczeń Sądu Apelacyjnego, w tym „przede wszystkim postanowienia z dnia 11 lipca 2013 r. od doręczenia którego powinien rozpocząć bieg do złożenia zażalenia na ww. postanowienie”.

Sąd Najwyższy uznał, że dla przerwania ujawnionego zamieszania procesowego ustanowionemu pełnomocnikowi procesowemu w sprawie o wznowienie postępowania należy doręczyć postanowienie z dnia 11 lipca 2013 r. Następnie, po sprawdzeniu, czy ten pełnomocnik procesowy dochowa kodeksowych procedur terminowego zaskarżenia tego orzeczenia, wraz z usprawiedliwionym wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia (art. 168 i 169 w związku z art. 394 § 2 i art. 394¹ § 3 k.p.c.), wniesiony środek zaskarżenia może być przekazany do merytorycznej oceny przez Sąd Najwyższy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c.